

การนำวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย

(Application of Western Methods of Modern Literary Criticism
to Thai Literature)

นางสาวชลธิรา สัตยารัตนา อ.บ. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาภาษาไทย

พ.ศ. 2513

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติ ให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนประกอบของการศึกษาคณะระเบียบปริญญาโทฉบับนี้

เฉลิม นาคะวัน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ธีระยุทธ นาคะวัน ประธานกรรมการ

ธีระยุทธ นาคะวัน กรรมการ

เอกวิทย์ นาคะวัน กรรมการ

กมลวิทย์ นาคะวัน กรรมการ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ยุควรรณงานวิจัย

อาจารย์สุชาติ เมอรัมย์

วันที่ ๒๐ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

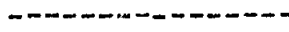
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย
ชื่อ : นางสาวชดธิรา สัตยาวัฒนา
แผนกวิชา : ภาษาไทย
ปีการศึกษา : 2512

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งที่จะค้นหาวิธีการที่จะทำให้การศึกษาวรรณคดีไทย ทันสมัยและน่าสนใจขึ้น โดยการนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย. เนื้อหาของวิทยานิพนธ์นี้ อาจจะแบ่งได้เป็นสองประเภท : ประเภทหนึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีและตัวอย่างของวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกที่ทำการค้นคว้าและรวบรวมมา, อีกประเภทหนึ่งเป็นข้อคิดวิจารณ์วรรณคดีไทยด้วยวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกของผู้เขียนเอง. จุดเด่นของวิทยานิพนธ์อยู่ที่ประเภทที่สอง. วิทยานิพนธ์นี้มหาบท. บทนำกล่าวถึงความจำเป็นมาของการวิจารณ์วรรณคดีทางตะวันตกอย่างคร่าว ๆ และระบบการศึกษาวรรณคดีไทยในปัจจุบัน. บทที่สองกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิทยากับการวิจารณ์วรรณคดีโดยอ้างอิงถึงหลักจิตวิทยาที่สำคัญของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และ คาล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung). บทที่สามกล่าวถึงการวิจารณ์วรรณคดีในแง่จิตวิทยาทั่วไปซึ่งแยกออกเป็นสองแนว. แนวแรก เป็นการวิจารณ์วรรณคดีในแง่ที่วรรณคดีคือปฏิบัติการอันเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic action) หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกับความฝัน. ตัวอย่างการวิจารณ์แนวนี้ได้แก่ บทวิจารณ์ของเคนเน็ธ เบอร์ก (Kenneth Burke) ชื่อ "Symbolic Action in a Poem by Keats" ซึ่งวิจารณ์โคลงชื่อ Ode on a Grecian Urn ของจอห์น คีตส์ (John Keats). แนวที่สอง เป็นการวิจารณ์วรรณคดีโดยนำหลักจิตวิทยาทั่วไป มาช่วยวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของตัวละครในวรรณคดี. ตัวอย่างการวิจารณ์แนวนี้ได้แก่บทวิจารณ์ของ วิลเลียม เอมป์สัน (William Empson) ชื่อ "Alice in Wonderland: The Child as Swain" ซึ่งวิจารณ์นิยายสำหรับเด็ก

เรื่อง Alice in Wonderland. วรรณคดีไทยที่นำมาวิจารณ์ในแง่จิตวิทยาทั่วไป คือ เรื่อง ขุนช้างขุนแผน, มีข้อพิจารณาว่า "ความก้าวร้าวของตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน". บทที่กล่าวถึงการวิจารณ์วรรณคดีในแง่หลักแบบฉบับ ซึ่งนำหลักจิตวิทยาและมานุษยวิทยา มาใช้ร่วมกันในการพิจารณาวรรณคดี, โดยมีเกณฑ์การพิจารณาว่า วรรณคดีทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นของชาติใด หรือแต่งขึ้นในสมัยใด จะมีแก่นเรื่องที่ซ้ำ ๆ กันจนจัดเป็นหลักแบบฉบับหนึ่ง ๆ ได้. ตัวอย่างการวิจารณ์แนวนี้ ได้แก่บทวิจารณ์ของ โรเบิร์ต เฮลแมน (Robert Heilman) ชื่อ "The Turn of the Screw as a Poem" ซึ่งวิจารณ์นวนิยายเรื่อง The Turn of the Screw ของเฮนรี เจมส์ (Henry James). วรรณคดีไทยที่นำมาวิจารณ์ในแง่หลักแบบฉบับ คือเรื่อง สิงหนครกษัตริย์ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สังข์ทอง และ พระอภัยมณี, มีข้อพิจารณาว่า "ปมอึดพิสัยในวรรณคดีไทยบางเรื่อง". บทที่กล่าวถึงการวิจารณ์วรรณคดีในแง่สุนทรียศาสตร์ ซึ่งมุ่งพิจารณาค่าประพันธ์อย่างละเอียดในแง่เสียง ความรู้สึกสัมผัส จังหวะความเคลื่อนไหว ภาพพจน์ อารมณ์ ระบบสัญลักษณ์ ความหมาย ประเภทพาราด็อกซ์และแอมบิแกวตี ฯลฯ. ตัวอย่างการวิจารณ์แนวนี้ได้แก่บทวิจารณ์ของ เคลนซ์ บรุกส์ (Cleanth Brooks) ชื่อ "The Naked Babe and the Cloak of Manliness" ซึ่งวิจารณ์บทละครเรื่อง Macbeth ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare). วรรณคดีไทยที่นำมาวิจารณ์ในแง่สุนทรียศาสตร์เป็นบทประพันธ์สั้น ๆ ที่คัดตอนมาจาก กำสรวลศรีปราชญ์ บทเห่เรื่องกา และ กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์, มีข้อพิจารณาว่า "รสความงามในวรรณคดีไทย". ในตอนท้าย ผู้เขียนได้สรุปผลของการวิจัยว่า แม้จะทำการวิจัยไว้อย่างกว้าง ๆ แต่ก็ทำให้เข้าใจความหมายและซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณคดีไทยเพิ่มขึ้น, และเสนอแนะว่าเนื้อหาในวิทยานิพนธ์นี้ อาจนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งแก่ครู นักเรียน นักเขียน และนักวิจารณ์.

THESIS TITLE : Application of Western Methods of Modern
Literary Criticism to Thai Literature
NAME : Cholthira Satyavadna
DEPARTMENT : Thai Language
ACADEMIC YEAR : 1969

ABSTRACT

The research is an attempt to explore some new interesting approaches to Thai literature by applying western methods of modern literary criticism to Thai literary work. This work may be regarded as consisting of two parts: compilation of sources available in western modern criticism and actual criticism of Thai literature done by the author; the emphasis being on the latter. The Thesis is divided into five chapters. The introductory chapter is a quick survey of western literary criticism and of criticism of Thai literature of the present days. The second chapter discusses the relationship between literary criticism and psychology stressing on Sigmund Freud's psychoanalysis and Carl Gustav Jung's main psychoanalytical principles. In the third chapter, the two literary approaches based on psychology are discussed. The first approach treats literature as a symbolic action, a product similar to dreams, illustrated by Kenneth Burke's "Symbolic Action in a Poem by Keat", a criticism on John Keats's Ode on a

Grecian Urn. The second approach applies psychological theories to the role and behavior of literary characters. The material used as an illustration is William Empson's "Alice in Wonderland: The Child as Swain". The Thai literary work, Khun Chang Khun Phaen, is examined to exemplify this theory under the title "The Aggression of Some Characters in Khun Chang Khun Phaen". The fourth chapter is the study of the archetypal approach which is both psychological and anthropological in its attempt to examine a piece of literary work under the hypothesis that every piece of literature has some recurrent themes which can be put into patterns. The sample used is Robert Heilman's "The Turn of the Screw as a Poem". Singhakraiphop, Sangthong and Phra Aphaimani are studied under the title "Oedipus Complex in Some Thai Literary Works". The fifth chapter is the study of the aesthetic theory which examines poetry in full details of sound, sensation, rhythm & movement, imagery, emotion, symbolism, paradox and ambiguity, etc. Excellent examples are extracted from Cleanth Brooks's "The Naked Babe and the Cloak of Manliness", a critical essay on William Shakespeare's Macbeth. Some excerpts from Kamsuan Siprat, Kaki, Kaviniphon Khong Angkhan Kalayanaphong are closely studied. The thesis concludes with the hope that this work may provide deeper insights into and a better appreciation of the meaning and value of Thai literature, and that it would be of some benefits to teachers, students, writers and critics alike.

คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์นี้มิได้สำเร็จเรียบรอยใดควยกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังใจของ ผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว. ผู้เขียนได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ สุชาติ เมอรัมย์, อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย, ซึ่งเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่ แบบตะวันตกให้แก่ผู้เขียนในระยะแรก และสนับสนุนให้ผู้เขียนได้มีโอกาสทำการวิจัยครั้งนี้ใน ระยะเวลาต่อมา. ขณะที่ควบคุมการวิจัย อาจารย์ไคกรรณาแนะนำ ตักเตือน และเสียสละเวลา ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย, อีกทั้งได้ให้ความอนุเคราะห์ในค่านหนังสือ ประกอบการค้นคว้าและศึกษาด้วย; ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและตื้นตันใจในพระคุณของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้.

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจากอาจารย์อีกหลายท่าน คือ ศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ นพวงศ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เบญจวรรณ สุนทรากุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และอาจารย์ ดร. เตโช อุตทรนที, ซึ่งไคกรรณาให้คำแนะนำและขอคิดเห็น อันมีค่า ทั้งยังไคกรรณาเสียสละเวลาตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่; ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมคาย นิลประภัสสร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ณ ภาณุพงศ์ และอาจารย์ใน แผนกภาษาอังกฤษหลายท่าน ก็ไคกรรณาให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ระหว่างทำการวิจัยด้วย. ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง.

อนึ่ง ได้มีญาติ มิตร นิสิตรุ่นพี่และนิสิตรุ่นน้องบางคน ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ วิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

สารบัญ

๒
หน้า

บทคัดย่อ	ค
คำขอบคุณ	จ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิทยากับการวิจารณ์วรรณคดี	9
3 การวิจารณ์วรรณคดีในแง่จิตวิทยาทั่วไป	42
4 การวิจารณ์วรรณคดีในแง่หลักแบบฉบับ	124
5 การวิจารณ์วรรณคดีในแง่สุนทรียศาสตร์	166
สรุปผลการวิจัย	268
ข้อเสนอแนะ	271
ภาคผนวก	273
บรรณานุกรม	285
ครุฑ	292

